

stændige Afhandlinger offentliggjort særlig vigtige litterære Fund, som det er faldet i deres Lod at gøre. Kartoteket i det kgl. Bibliotek bliver jævnlig benyttet, og mange af de fundne Manuskripter er blevet laant her til Landet til nøjere Undersøgelser og er blevet fotograferet i Biblioteket, hvor Kopierne staar til Raadighed for enhver, der har Brug for dem.

I Anledning af Jubilæet har Kommissionen ansøgt Videnskaberne Selskab om og af dette faaet bevilget Midler til at udgive en trykt Registrant over Breve fra og til Danske i udenlandske Biblioteker, bestaaende af et kritisk Udvalg af den udenlandske Brevregistratur. Herved vil det fundne Brevstof kunne udnyttes paa en ganske anden Maade end tidligere, idet Kommissionens Resultater paa dette Omraade ved en saadan Publikation vil komme videre Kredse til Gode.

Lauritz Nielsen.

Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, hvis Arbejde Offentligheden hidtil kun har haft Lejlighed til at følge gennem Udsendelsen af Tidsskriftet *Økonomi og Politik*, har i Løbet af de sidste Maaneder offentliggjort flere større Publikationer. Undersøgelserne vedrørende Konjunkturudviklingen i Danmark siden Midten af forrige Aarhundrede har sat Frugt i i Dr. Jørgen Pedersens statsvidenskabelige Disputats: *Arbejds-lønnen i Danmark 1850—1913*, som omtales andetsteds i Tidsskriftet. Til Belysning af den allerseneste Konjunkturudvikling i Danmark foreligger et lille paa Engelsk udgivet Skrift *Economic Conditions in Denmark after 1922*, der er udarbejdet til Brug for Folkeforbundets internationale Kriseundersøgelse 1931.

Det andet store Spørgsmaal, som Institutet har beskæftiget sig med siden sin Grundlæggelse i 1927, vedrører Udviklingen af Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere i Danmark. Som et foreløbigt Resultat af Studierne er udsendt: *Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmaals Historie i Danmark fra 1864 til 1900* under Redaktion af Poul Engelstoft og Hans Jensen (Kbh. 1931). Bogen falder i to Afsnit, hvoraf det første bestaar dels af en kortfattet Oversigt over Landarbejderspørgsmaals Udvikling i Danmark, dels af en nogenlunde udtømmende Fremstilling af de socialpolitiske Organisationsforsøg indenfor Landbefolkningen. Den skildrede Periode kendetegnes ved to vidt forskellige Faser; den første Fase faar sit karakteristiske Udtryk i Loven om Husmandskreditforeningerne af 1880, der tilsigtede at mindske Udbudet af Arbejds-kraft paa Landet ved at give

Husmændene forbedrede Muligheder for at leve af deres egen Bedrift. I Løbet af nogle Aar forandres Situationen paa Arbejdsmarkedet fuldstændigt. Den oversøiske Udvandring i Forbindelse med Byernes Industrialisering drager Arbejdskraften fra Landbruget, og i Statshusmandsloven af 1899 møder vi derfor Bestræbelserne for at sikre de større Brug den fornødne Tilgang af Arbejdskraft. Forsøgene paa at organisere Landarbejderne paa neutralt eller politisk Grundlag under disse skiftende Forhold mødte mange Hindringer, og Foreningerne kom kun til at udrette lidet inden Aarhundredskiftet. Bevægelsen i Landdistrikterne staar som et ikke uinteressant Modstykke til den straks overvejende socialistisk prægede Fagforeningsbevægelse i Byerne, der behandles i Bogens 2. Afsnit. Dette Afsnit indeholder dels en Fremstilling af Fagbevægelsens Brydningstid 1871—73, endvidere en fuldstændig Fortegnelse over de københavnske Fagforeninger 1869—1900, en Skildring af Smedefagets Organisationer 1871—85 og endelig Arbejdsgiversammenslutningernes Historie 1862—98. Som man vil se, er der her ikke Tale om nogen samlet Fremstilling af de industrielle Organisationers Opstaaen og Udvikling. En saadan vil først blive givet i en senere Monografi, hvortil de foreliggende Afhandlinger giver en Slags Indledning.

Som Forarbejder til den kommende Monografi maa endvidere delvis betragtes en Samling af socialhistoriske Afhandlinger, der er udgivet under Titlen *Sociale Studier i dansk Historie efter 1857*. Afhandlingerne er fremgaaet af Arbejdet i Studiekredse, der har været afholdt i Institutet, og omhandler bl. a. følgende Spørgsmaal: Den sociale Udvikling i Byerne 1857—71, Statens Stilling til Arbejdsspørgsmaalet i Halvfjerdserne, Arbejderbefolkningens Kaar i Halvfemserne og Septemberforliget 1899.

Til de af Institutet udsendte Skrifter maa endnu henregnes 1. Del af Mag. art. Hans Jensens Værk *De danske Stænderforsamlings Historie 1830—1848*, som er udarbejdet for en Bevilning af den danske Rigsdag i Anledning af Hundretdaarsdagen for Stændernes Oprettelse.

K. M.

Den internationale Historikerkomité (Comité international des sciences historiques) har holdt sit femte Aarsmøde i Budapest fra 20.—23. Maj 1931 under Forsæde af Formanden Professor Halvdan Koht. Repræsentanter mødte for 30 Lande af de 39, der er Medlemmer af Komitéen; Danmark var repræsenteret ved Professor Aage Friis, Formand for de danske Historikeres Komité for internationalt historisk Samarbej-